

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. IV. E Danielis verbis triplex monitum: 1. Sapientiam à Deo
postulandam, 2. In rebus agendis non præcipitandum. 3. Efficienter
consummandum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

omnia, & exciderunt sperantes in illis. Somnia extollunt imprudentes; quasi qui apprehendit umbram, & persequitur ventum, sic qui adrendit ad visa mendacia. Vilitate sed magna futuitatis est, somnio habere fidem. Somniat quis se fore Præfulem, purpuratum Patrem, potentissimum Regem, Summum Pontificem. Sed manè deprehendit somnium, & imaginem fallacem, somniat pauper rusticulus arcas auro refectas, sed cum evigilat, crumenam reperit inanis & arancis plenam. Hic Senecam tragediam audio cantantem:

Sen incho-
ro Herculis
furem.

Tuque o dominor somne malorum,
Requies animi, pars humane melior vite:
Veris miscens falsa, futuri
Certus, & idem pessimus auctor.

Somnia phantasia idola sunt, cur adorem illa? somnia fugienti vento, umbræ vaneſcenti ſimillima, cur apprehendâ ea? Vmbriſ terrentur pueri, ſomniis decipiuntur hominſ valde creduli. Non vanè Diogenes dixit, *Quæ vigilantes agitur, ea non curant; quæ verò dormientes ſomniis, ſollicitè perquirunt.* Perinde ſi dixiſſet: Vos potiùs quid vigilantes rectè perperamve committatis attendite, non quid ſomniantes. Nec vanum Poëtæ monitum eſt:

Laert. l. 6.

Somnia ne cures: nam mens humana quod optat
Dum vigilat, ſperat.

Ad rem Comicus: Cùm Dij nobis, inquit, ſomnum dederint curarum & laborum delinimentum, ſuperſtitioſus ſibi illum reddit carnificinâ, & tormentum. Eruditè dixit Heraclites: *Vigilantibus communis & unus eſt mundus; ſopiti in ſuum quiſque diſcedimus. At ſuperſtitioſus ne vigilans quidem communis cum aliis mundo fruatur, cogitatione ſemper ſomniante.* Hinc Plato: *ſpes mortalium, aſcibat, ſomnia ſunt vigilantium, plerumque inania & falſa.* Divini libri ſanè, cùm quidpiam inſtabile, fugax, vanum, fallax notant, ſomnio id comparant. Ergo ſomnia pleraque omnia velut inania nihili faciendâ.

§. III.

Nihilominus hoc loco non omittendum, quod profani & facti ſcriptores tradunt, ſomniare ſancta, ſanctitatis eſſe argumentum. Non imperitè affirmabat Zeno, & ſuis quemque in ſomniis poſſe deprehendere, quantum in philoſophiâ profeciſſet, ſi in eis nihil nefariæ rei faceret, vel appeteret. Tunc enim animum in profundâ tranquillitate conſtitutum veros effectus prodere, indèque fieri, ut quæ vigilantes agere, aut profari non audent, ea nec noctu in ſomnis occurrant. Ejuſdè animi Plutarchus ceſſit virtutis eſſe, de virtute ſomniare, *Quemadmodum enim corporis affectiones, ita & animi poſſunt deprehendi ex inſomniis. Etenim quæ cogitamus & agimus inter diu, ea ſomniamus noctu: ſcilicet amata recurrunt.*

Ariſt. to. 7.
ſect. 30. pro-
blem. ſine,
pag. 629.

Quod Ariſtoteles multò locupletiffimus teſtis eximiè conſirmans: *Qui inſtructi virtutibus ſunt, inquit, meliora ſomnia vident, quòd etiam vigilantes meliora animaverunt: qui deterius animo vel corpore affecti ſunt, deteriora concipiunt, quippe cùm etiam affectio corporis facit ad ſomni viſionem.*

Cui nulla unquam ſe nulli unquam impuri cogitationi aſſenſum præbuiſſe, nullas unquam libidines ſibi placuiſſe, bono ſit animo, non facile unquam ſomniabit, quòd caſtimonix decreta violet, quòd pudicitix adverſetur. Et quamvis aliud immundioris ſomnij obijciatur, ille tamen repugnabit, & velut vigilans fordes illas conabitur excutere. Ea vis eſt diurna aſſuetudinis. Ita optimi eſt argumenti nunquam ea ſomniare, quæ ſi fierent, letale crimen eſſent. Nimirum meliora vident ſomnia, quod Ariſtoteles dixit, qui virtutibus ſunt inſtructi. Franciſcus Xaverius, magna Orientis lumen, cùm Goæ ageret, Petro Iarrico teſte, totas ſæpe no-

Iarric. to. 7.
de rebus In-
dicis, c. 20.
pag. 270.

Actes inter ſuaviſſima cum Deo colloquia exegit, quotidianus & ſtatis illi ſomnus non duas horas exceſſit, cùm largiſſimè quieſcit, tribus horis dormit. Hic ſæpe auditus eſt loqui ſomnians, nec alias efferre voces, quàm iſtas: *ô DEVS cordis mei, ô creator & Domine, ô bone IESV! &c.* Hæc ſomniantis dicta facile prodabant, quſ animo ſederet infixus amor. Nempe actio bona ſi fit frequentata, ſibi ſimilem bonam parit conſuetudinem.

Sed tertio loco ad rem erit quærere: cur ſua Deus arcana in ſomno pandat? Cauſarum ſatis. Hinc 1. Diſciimus non omnem homini ſcientiam auferri à morte. Homo ſopore preſſus, mortuo ſimilimus, membris omnibus otioſis, & tamen aliqua pars animi multa iterum cognoscit, videt, audit, guſtat, odoratur, tangit. Hinc etiam liquet non omnes ſcientias ſenſuum adminiculo & ratiocinatione obtineri. 2. Hinc ſumma Dei potentia perſpicitur; homo hominè docere non poteſt, niſi vigilantem, audientem, auſcultantem; at verò Deus etiam dormientem erudit. 3. Cùm vigilamus, plerumque animo parum præſentes ſumus: ſenſus licenter evagantur; curæ, negotia, & inquires circa nos ſecum loqui cupiat, cùm preces fundimus, ut raro totus apud ſe, & domi ſuæ ſit. Frequenter poſſis quærere: *Vbi eſt?* Atqui Deus cum ſolo ſolu vult loqui, idè; alto ſilentio, cùm homo ſentire continet quietos, cùm animo collectiſſimus, cùm reverè apud ſe eſt, quod ſanè ſit in ſomno, cùm exteriores ſenſus ab omni vacante actione. Atque hinc erudimur, quâ ratione Deus nos ſecum loqui cupiat, cùm preces fundimus, Chriſti præceptio eſt: *Tu autem cùm eraveris, intra in cubiculum tuum, & claudo oſtium, ora patrem tuum in abſcondito.*

Collige diſſipatas cogitationes, turbas omnes, & curas expelle à te, remove quidquid præcantem impedire poteſt, ſolum te adiri patere, animo fac, ſis præſentiſſimo, tunc maxime domi eſto & apud te, attentiffimus precare. Intra in cubiculū tuum, intra, intra, & claude oſtium. Deus delicatus hospes eſt, ſilentii ſui hoſpitij & quietem amat, cogitationum tumultus maxime averſatur. Omni ergo cogitatione, curaque in hanc orandi curam incumbet; omnibus facultatibus hoc age, ut cum Deo, prout decet, loquaris. Ex omnibus uſque opibus virtutibusque nitere, ut attentus ores. Digna res eſt, ubi tu nervos intendas omnes. Huc intelligentiam, huc voluntatè, huc omnem memoriam confer. Hæc obnixè totaque mente faciendâ ſunt. Colloquis divinis rectè inſtituendis ſummum ſtudium, vigilantiam maximam impende. Hic omnis labor utiliſimè collocatur. Verbo dicam: *Vti ſunt edones, & bibones, qui toti manducant, toti potant, ita totus ora.* Hoc ſapiens & dulce eſt ſomniū vigilantis.

CAPVT IV.

E Danielis verbis triplex monitū. 1. Sapienciam à Deo poſtulantam. 2. In rebus agendis non præcipitandum. 3. Efficienter conſummandū.

DANIEL te non ſolum maturè deliberatâ, ſed etiam cum focis eo ſine communicatâ, ut quærent misericordiam à facie Dei celi ſuper ſacramentum iſto, & non perirent cum ceteris ſapientibus Babylonis. Tunc Danieli myſterium per viſionem nocte revelatum eſt: & benedixit Daniel Deum celi, & locutus, ait: *Sit nomen Domini benedictum à ſæculo, & uſque in ſæculum: quia ſapientia & fortitudo ejus ſunt. Et ipſe mutat tempora & etates, transfert regna atque conſtituit: dat ſapientiam ſapientibus, & ſcientiam intelligentibus diſciplinam. Ipſe revelat profunda & abſcondita: & novit in tenebris conſtituta: & lux cum eo eſt. Tibi Deus patrum meorum conſtecor, rég, laudo: quia ſapientiam & fortitudinem dedisti mihi, & nunc oſtendiſti mihi,*

que rogavimus te, quia sermonem regis aperuisti nobis. Hic tria sibi connexa sunt. 1. Sapientia à Deo postulanda. 2. Confilia non præcipienda. 3. Quod decretum, efficaciter consummandum. De isthoc triplici saluberrimo monito, nunc pluribus agendum.

§. I.

Primum, Sapientiam à Deo postula. Quod discipulus Domini Jacobus submonens: Si quis vestrum, inquit, indiget sapientiâ, postulet à Deo, qui dat omnibus affluenter, & non improperat, & dabitur ei. Sapientia est cognitio finis & actionum mediarum ad finem assequendum. Deus sapientiæ fons est, qui æterna, prima, immensa sapientia est. Ex isto fonte tam Angeli quam homines, & creatæ res omnes, pro suo quæque modulo & capacitate hauriunt. Ex hoc mari hausit & Salomon, cujus petitiõ Numini valde placuit. Hinc illud è cælo testimonium: Quia postulasti verbum hoc, & non petisti tibi dies multos, nec divitias, aut animas inimicorum tuorum, sed postulasti tibi sapientiam ad discernendum judicium: ecce feci tibi secundum sermones tuos, & dedi tibi cor sapiens & intelligens, in tantum, ut nullus ante te similis tibi fuerit, nec post te surrecturus sit. Sed & hæc quæ non postulasti, dedi tibi, divitias scientiæ & gloriam. Jam olim divinæ paginæ testantur: Per sapientiam sanati sunt, quicumque placerunt tibi, Domine à principio. Quoniam sapientia aperuit os motorum, & linguas infantium fecit disertari. Verissimè dixit Daniel: Sapientia & fortitudo ejus sunt. Hinc jure meritißimo ab eo petenda sunt.

Beatus Ignatius minimæ Societatis conditor, eruditionem & sapientiam à Deo hauriendam non ignorans, hæc suis legem scripsit: Omnes in virtutum solidarum studium incumbant: ac in hujusmodi majus momentum, quàm in doctrinâ, vel aliis donis naturalibus & humanis constitutum esse ducant. Illa enim interiora sunt, ex quibus efficaciam ad exteriora permanere oportet. Hoc Christianis omnibus, palatino compri-mis famulatio inculcandum: Mi optime Domine, si grandescere velis, & ditari, certissimè scias id tuâ solius industriâ minimè obtinendum, aut dives nunquam eris, aut eris tuo damno, si velis esse opulentus sine Deo. Ita famulorum cuius altè imprimendum: Si captare voluptates hominum emolumento tuo, si oculis solùm tui Domini servire, gratiam illius aucupari, & obedire tantùm temporis velis splendidus captator, noris te actum agere, aut enim malè servies, aut noxiam tibi gratiam emereberis, nisi ante omnia divinos oculos observes. Omnis sapientia, & rectè famulandi facultas à Deo est. Ab hoc Domino hæc postula, aut incassum te fatigas.

Beatus Antonius videri poterat illiteratus, rudis, & omnis sapientiæ expertus, sed divo Athanasio teste, prudens, ingeniosus, & reverà sapiens fuit, tamen si literas non didicerit, nec ulla Academiis frequentarit. Ad hunc quandoque philosophi ventitarunt arbitrati bonum senem eruditâ verborum pompâ irretiendum facillimè, & fallendum. At sapiens iste Anachoreta, nervoso eos dilemmate constingens: Si ad stultum, inquit, venistis, vana est vestra irio; si prudentem me putatis, imitami quod probatis, & estote, quod ego sum, Christiani. Sapientia & fortitudo ejus sunt. A Deo postulet, qui quis indiget sapientiâ.

Paulinus de Ambrosio Mediolanensi Pontifice testatus: Cùm, inquit, quadragesimi tertii psalmi dictaret interpretationem, me vidente & dictata excipiente, subito delapsus ignis in modum brevioris scuti caput illius operuit, ac paullatim per os Ambrosii, tanquam in domum notus habitator est ingressus. Exinde tota ejus facies exalbitur nivem emulata.

Rupertus Tutinensis Abbas interrogatus, ubi eam hausisset eruditionem, quâ conaretur Evangelium in

Tom. II.

A luce ponere, & commentarios in illud scribere? Ad quæ ille: Hoc, inquit, profiteor, quia visitatio ab Altissimo mihi melior quàm decem, quàm imò centum magistri. Si quis indiget sapientiâ, postulet eam à Deo. Sapientia & fortitudo ejus sunt. Thomas Aquinas Theologorum Phœbus planissimè professus, se quidquid haberet scientiæ, id omne precando potiùs à superis, quàm lætitando è libris hausisse. Deus sapientiæ fons est: hic hauriendum.

Thomas Aquinas

Beatus Ephrem, Gregorio Nysseno teste, precari solebat: Largire Domine, flumina tuæ gratiæ. Largitus est. Nam et species cælestium oblata, quâ sibi vitus librum ab Angelis accipere. Uti tamen humana omnia imperfecta, ita sapientiam quidem à Deo accepit Ephrem, ita tamen ut verborum fontes, rebus, quas mente conceperat, explicandis, pares nequaquam essent. Animo divina complecti poterat, eloqui non poterat. Ita solet Deus non unisimul dare omnia, ut præsentis ac securæ vitæ sit differentia.

B. Ephrem, Greg. Nyss. in ejus vitâ.

Equitius, vir admodum religiosus, quod Gregorius Magnus narrat, nondum initiatus factis ad concionandum impigerimè solebat excurrere. Hunc Felix homo nobilis, è Nursinâ provincia familiari ausu interrogans: Quis sit, ajebat, ô Equiti, cùm ad Sacerdotii ordines nondum evehctus sis, publicè tamen è cathedrâ docere audeas? Ad ista Equitius modestè: Non indignor, inquit, interrogationi: Verùm, quod sine jactantiâ dixerim, nocte quâdam venusti oris juvenis mihi assistere videbatur, & linguam meam scalpro chirurgico contingere, unâque dicere: Ecce polui verba mea in ore tuo; egredere ad docenda Evangelia. Ex eo die, etiam cùm voluero, de Deo tacere non possum. Omnis sapientia à Domino Deo est.

Equitius, Greg. lib. 1. dial. c. 4.

Justinus, nobilis Philosophus, illustris Martyr, dialogo adversus Triphonem de seipso: Academiis omnes, inquit, lustravi, sed quod quæsi, non inveni. Tandem ignotus senex familiaris ad me accedens: Et tu, mi juvenis, ajebat, si quidem exquisitissimam doctrinam sitias, ante omnia divinæ lucis portas votis precibusque tibi postules referati. Ilac penetranti licebit scientiæ sitim explere. Explevit certè. Nam ad Christi sacra traductus, libris, quos scripsit, insignem sapientiam ostendit. Omnis sapientia à Domino Deo est.

Justinus Martyr.

Beatus Trudo illustri profapia natus in Belgio, ingenis favit, eruditionem præsertim sacram amavit, divinas literas ardentè cupit condiscere. Hinc Deo nuncupavit votum, ut si sacra biblia cognitione ac scientiâ comprehenderet, templum à se in agro suo condendum. Tam æqua poscenti adfuit è cælo felix nuntius, qui diceret: Exaudita est oratio tua. Deus sapientiæ cor tuum imbuet, & legem suam inscribet pectori tuo. Si quis indiget sapientiâ, (Ecquis non indiget?) à Deo illam postulet & dabitur ei. Omnis sapientia à Domino Deo est.

B. Trudo. Notgerus Leodiensis e-pisc. in vitâ s. Romacii. c. 6. Vixit circa annum 850.

§. II.

Alterum monitum. Ne præcipita. Quàm præceptis Nabuchodonosor in damnandis ad supplicium sapientibus, tam consideratus Daniel in exponendo Nabuchodonosoris somnio. Nam, quod sacer historicus assermat, Daniel ingressus rogavit regem, ut tempus daret sibi ad solutionem indicandam regi. Ne videri posset tenuiter ac nugatoriè respondere. Responsum non morosè distulit, nec illud tamen deperandum censuit. Ad ista talia raptim respondere, plerumque est imperitè garrere. Non igitur præcipita, quæ deliberandi moram exigunt. Omnium ore tritissimum verbum submonet. Festina, sed lentè.

2. Ne præcipita.

Dan. c. 2. v. 16.

Olea & Cucurbita, quod Apologus vetus recitat, unâ succrescebant; olea lentissimo, cucurbita celerrimo incremento affurgebat festinarum germen, sed hyeme proximâ

De Oleâ & Cucurbitâ apolo-gus.

A a a

proximâ succum & vitam omnem perdidit. Hinc olea sapiens cavillus: Non est invidendum tam citò crescentibus, quibus paratus est tam celer interitus.

*Plutare. 20.
1. morale de
scie distis
regum &
Imp. mihi
pag. 370.*

Athenodorus Philosophus ab Augusto Imperatore veniam redeundi domum petiit, excusans senium, quò minus reliquum vitæ curis aulicis impenderet. Non negavit Imperator. Ita supremum tale sapiens senex dicturus, hæc verba protulit: Cùm isascris, Anguste, nihil antè vel dixeris, vel feceris, quàm tecum viginti quatuor orationis Græcæ elementa repetieris. Augustus Athenodori dextrâ familiariter prehensâ: Etiamnum, inquit, tuâ præsentia mihi opus est. Sic annum porò integrum præceptorem hunc secum detinuit. Consultuit sibi Augustus; & promptè didicit non præcipitare.

*Baron. An-
nal. Eccl.
anno 390.
& ex eo Sp.
danus anno
eodem.*

Theodosius Imperator quot auri milliones potius expendere debuisset, quàm monitum illud negligere? Nota clades, quam Theſsalonicæ attulit præcipitanti illius Cæsaris. Theſsalonicenses Cæsarem belli ducem obruncarunt, quòd captivum, quem postulaverant, vinculis recuſasse emittere. Imperator irâ præcipiti exarsens in plebem Circeſibus intentam armatos immisit, qui obvium quemque jugularent, nocens, innocens civis, peregrinus, Tros, Rutulûve fuit, nullo discrimine haberent. Ita trium horarum spatio septem millia hominum sunt caesa. Factum Ambrosius principio severioribus litteris castigavit, dein ipsum Imperatorem Theodosium publicè ab ingressu templi repulſit, & Ecclesiæ communionem indignum pronuntiavit, quousque illum post octo mensium publicam penitentiam die Nascens Domini Jesu in templum admisit. Sed eidem hoc insuper injunxit, ut legem figeret, quâ deinceps executiones sententiarum, de caede, ac publicandis bonis, triginta dies differrentur, ut eo temporis decursu res exquisitiùs examinari possent. Ne præcipita.

*Virg. l. 10.
Æneidos post
in.*

Quanti fatentur ultro in maxima se lamina incurrisse præcipitando. Hinc crebrò illas voces audias: Me milles penituit, quò imprudentem dixi, quòd præcipitanter feci. Non est sui compos præcipitanti; expers consilii est incogitans festinatio. Nimirum, ut vetus est est verbum: Canis festinans cæcos parit catulos. Nil boni fit, cùm præcipitatio & furor actionis duces sunt. Quod prudenter Tacitus advertens: *festinatio*, inquit, multos etiam bonos pessumdedit, dum tardam securitatem spernunt, & prematura vel cum exitio properant. Festinatio improvida est & cæca. Quinimùm properat, seriùs absolvit. Videte Babylonium Monarcham Nabuchodonosorem, de quo sacra pagina: *Rex in furore & in irâ magnâ, præcepit, ut perirent omnes sapientes. Et egressâ sententiâ sapientes interficiebantur, quærebaturque Daniel, & socii ejus, ut perirent.* Ne præcipita, quæso, ne præcipita, aut præcipitaberis. Non tam celeritas instituendæ rei quàm cura est adhibenda. Si res exigat, festina, sed lentè.

*Tacit. l. 3.
Annal.
Livius De-
cad. 3. l. 2.*

*Dan. c. 2. v.
12. & 13.*

§. III.

*3. Efficienter consumma.
* Alauda.
Gell. l. 2.
Noct. Attic.
c. 29. mihi
pag. 104.
Apologus
ad eos qui
apud animi
mum fan-
tè decer-
nunt, & ni-
hil faciunt.*

Tertium monitum. *Efficienter consumma.* Apologum trans Gellius ad rem appositissimum: Cassita, inquit, in segetibus nidulatur id ferme temporis, ut appetat messis pullis jam plumantibus. Hæc avicula in sementes fortè concesserat tempestiviores; propterea frumentis hævescentibus pulli etiam tunc involucres erant. Cùm igitur ipsæ iret cibum pullis quæsitum, monet eos, ut si quid ibi rei novæ fieret, dicereturve, animadverterent; idque uti sibi, ubi redisset, nuntiarent. Dominus postea segetum illarum filium adolescentem vocat, & Vidēsne, inquit, hæc ematuruisse, & manus jam postulare; idcirco die crastinâ, ubi primùm diluculabit fac amicos adeas, & roges veniant, operamque mutuum dent, & messem hanc nobis adjuvent. Hæc ubi ille dixit, discessit. At ubi rediit cassita, pulli trepiduli circumstrepere, orareque matrem, ut statim jam properet, atque alium in locum sese asportet: Nam Do-

minus, inquit, misit, qui amicos rogaret, uti luce oriente veniant, & metant. Mater jubet eos à metu otiosos esse. Si enim Dominus, inquit, messem ad amicos rejicit, crastino seges non metetur; neque necesse est hodie uti vos auferam. Die igitur postero mater in pabulum volat. Dominus, quos rogaverat, operitur, sol fervet, & fit nihil: & amici nulli erant. Tum ille rursus ad filium: Amici isti, inquit, magnam partem cessatores sunt, quàm potius imus, & cognatos, affinesque, & vicinos nostros oramus, ut adint cras tempori ad metendum: itidem hoc pulli pavefacti matri nuntiant. Mater horatur, ut tunc quoque sine metu, ac sine curâ sint; cognatos affinesque nullos ferme tam esse obsequibiles, ut ad laborem capeſſendum evocentur, & statim dicto obediant: Vos modò, inquit, advertite, si modò quid denuo dicitur. Aliâ luce ortâ avis in pastum profecta est; cognati & affines operam, quam dare rogati sunt, superſederunt: ad posticum igitur Dominus filio: *Valent, inquit, amici cum propinquis, afferes primâ luce falces duas. Unam egomet mihi, & tu tibi capies alteram, & frumentum nosmetipsi manibus nostris cras metemus. Id ubi ex pullis dixisse dominum mater audivit: Tempus, inquit, est dexendi & abeundi; sicut nunc dubio procul quod futurum dixit; in ipso enim jam vœtur, cujus res est; non in alio, unde petitur. Atque ita cassita nidum migravit, seges à domino demessa est. O quoties apud animum nostrum sanctè decernimus, ea precaturos, ea largituros in stitem; & fit nihil. Quoties in Castimoniae pudicitia leges juramus castiores mores polliciti, & fit nihil. Quoties emendationem vitæ seriam proponimus; & fit nihil. Quanta in curiis, quanta in cæribus aliis ad rem maximè factura statuntur; & fit nihil. Quàm animosa sæpe consilia militiæ in hostem ineuntur, & fit nihil. Quàm generosi nonnumquam conatus, quàm præclara ubique cœpta ferunt; demum fit nihil. Eximia igitur laudis est de aliquo dicit: *Novimus hunc virum; ubi cepit, non cessat, dum efficienter finiatur, quòd cœpit. Quidquid operis sumit, elaborat; extrema persequitur. Non inceptor solum, sed & confector est, actionibus suis ultimam imponit manum. Hoc reverà indolis est divinæ. Nam Deus agit à fine usque ad finem fortiter, & disponit omnia suaviter.* Si quis intelligat: Hoc æquum, hoc decens, hoc necessarium; ipse apud animum suum statuat: Hoc igitur agamus, & efficienter conficiamus. Laudis est non inceptisse bene, sed finisse; si ceptus est asser terebrati, perfora, quantumvis crassus & nodosus sit. Ortus es opus pertunde pressu, & cœpta confice.*

Danicem vide. *Proposuit Daniel in corde suo, ne pollutetur de mensâ regis.* Multa hîc obstabant optimis conatibus. Nihil videbatur hîc obtinendum adversus tot remoras. Nihilominus Daniel iis rationibus pugnavit, eoque rem deduxit, ut efficienter, quòd cœperat consummarit. Pari modo cùm somnium Nabuchodonosoris non protinus explicare posset, *Ingressus est domum suam, Ananiaque, & Misael, & Azaria socii sui indicavit negotium, ut quærerent misericordiam à facie Dei cali super sacramento isto.* Efficienter consummavit.

Hoc ergo monitum triplex conjungendum. 1. *Sapientiam à Deo postula:* ad fores hujus Domini pulsa. *Sapientiam à Deo postulet, qui illa indiget, postulet autem in fide, nihil hesitans.* 2. *Ne præcipita,* aut in obvium rues præcipitium. Petrus Aldobrandinus senator purpuratus dicere solebat: Cùm temporis urget angustia, non accelerandum est, sed maturandum. 3. *Efficienter consumma:* Attinge à fine usque ad finem fortiter, operi bene cepto incumbere, perfice, finem adde. Non qui decorè ceptis, sed qui præclare finiit, sponsum certanti præmium obtinebit.